

मुंबई मराठी ग्रंथसंग्रहालय, दादर,
मुंबई १४
या संस्थेच्या
मराठी संशोधन मंडळाचे
त्रैमासिक

मराठी संशोधन पत्रिका

स्थापना वर्ष : १ फेब्रु. १९४८

ISSN : 0542-6421

प्रारंभ वर्ष : ऑक्टोबर १९५३

वर्ष ६८ : जुलै-ऑगस्ट-सप्टेंबर २०२१/अंक ४

★ संस्थापक : कै. प्रा. अ. का. प्रियोळकर

★ संपादक : डॉ. प्रदीप कर्णिक

★ विशेष संपादकीय साहाय्य :

अरुण नेरुरकर, उमा नाबर

★ मुद्रितशोधन : उमा नाबर

★ मुखपृष्ठ : मिलिंद जोशी

★ मुद्रक - प्रकाशक : डॉ. प्रदीप कर्णिक

संचालक, मराठी संशोधन मंडळ, १७२, मुंबई

मराठी ग्रंथसंग्रहालय मार्ग, नायगाव, दादर (पूर्व),

मुंबई - ४०० ०१४. दूर.क्र.०२२२४१३४२११

★ अक्षर मुद्रण

चेतन क्षीरसागर, युनिक सिस्टिम, मुंबई.

★ छपाई स्थळ

न्यू राधारमण प्रिंटिंग प्रेस, वडाळा, मुंबई.

★ संदर्भ सेवा : संदर्भ विभाग

मुंबई मराठी ग्रंथसंग्रहालय मार्ग, नायगाव,

दादर (पूर्व), मुंबई ४०० ०१४.

★ छायाचित्रे :

मध्यवर्ती मुं. म. ग्रं. संग्रहालय आणि

डॉ. सुषमा पौडवाल, डॉ. स. गं. मालशे संकेत स्थळ

★ संपादकीय : पत्रव्यवहार/फोन

चंद्रकांत भोंजाळ

मो.: ९७५७०६१७७२

★ वर्गणी /वितरण व्यवस्था

शशिकांत भगत

मो.: ९०८२३१६२०६

Email : msmandalmumbai@gmail.com

मराठी संशोधन मंडळ (स्थापना १९४८)

१७२, मुंबई मराठी ग्रंथसंग्रहालय मार्ग, दादर (पूर्व), नायगाव, मुंबई १४

दूरध्वनी क्रमांक : (०२२) २४१३४२११

ई-पत्ता : msmandalmumbai@gmail.com

वार्षिक वर्गणी : व्यक्ती ₹ ३००, संस्था : ₹ ४००/-

प्रस्तुत विशेषांक : रु. १००/-

धनादेश 'मराठी संशोधन मंडळ' या नावाने काढावा. अथवा बँकेत वर्गणी जमा करावी.

बँक तपशील : आय.डी.बी.आय. दादर (पूर्व), मुंबई.

खाते क्र : 45410010910013. IFSC : IBKL0000454 MICR : 400259039

★ श्री. चंद्रकांत भोंजाळ : ९७५७०६१७७२ ★ प्रदीप कर्णिक : ९८२१२९९७३६

भ्रमणध्वनीवर SMS करावा अथवा पत्र पाठवावे.

मुंबई मराठी ग्रंथसंग्रहालय, मुंबई - १४.

★ अध्यक्ष ★

मा. श्री. शरश्चंद्र पवार

★ उपाध्यक्ष ★

श्री. अरविंद सावंत (मा. न्यायमूर्ती), श्री. सुरेश प्रभू, डॉ. भालचंद्र मुणगेकर (मा. कुलगुरु)
श्री. रामदास फुटाणे, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री. शशी प्रभू, श्री. किशोर मुसळे

★ विश्वस्त ★

सौ. सुप्रिया सुळे, श्री. अनिल देसाई, श्री. संजय राऊत,
श्री. प्रताप आसबे, श्री. अरविन्द ताम्बोळी

★ मराठी संशोधन मंडळाचे सन्माननीय माजी अध्यक्ष ★

- १) महामहोपाध्याय पां. वा. काणे २) श्री. के. आर. गुंजीकर
३) प्रा. अनंत काणेकर ४) श्री. धनंजय कीर
५) डॉ. मो. दि. पराडकर ६) श्री. अ. द्वा. जयवंत
७) प्रा. डॉ. मालतीताई हळबे ८) प्राचार्य डॉ. दत्ता पवार

★ मराठी संशोधन मंडळाचे ख्यातनाम माजी संचालक ★

- १) प्रा. कृ. पां. कुळकर्णी २) प्रा. अ. का. प्रियोळकर ३) डॉ. स. गं. मालशे ४) डॉ. सु. रा. चुनेकर
५) प्रा. रा. भि. जोशी ६) प्रा. म. वा. धोंड ७) प्रा. सुरेंद्र गावस्कर ८) प्रा. रमेश तेंडुलकर
९) प्रा. वसंत दावतर १०) डॉ. दत्ता पवार

★ मराठी संशोधन मंडळाचे अध्यक्ष ★

श्री. चंद्रकांत भोंजाळ

★ मराठी संशोधन मंडळाचे संचालक ★

डॉ. प्रदीप कर्णिक

★ मराठी संशोधन मंडळाची नियामक / कार्यकारिणी समिती ★

सदस्य : अरुण नेरुरकर, विजय बावीस्कर, डॉ. नितीन आरेकर, सुनंदा भोसेकर, प्रा. मीनल सोहनी,
डॉ. नीतीन रिंढे, डॉ. प्राचार्या सुचित्रा आ. नाईक, उन्मेष अमृते, सचिन गराटे,

स्वीकृत सदस्य : प्रा. डॉ. प्रज्ञा दया पवार, शफआत खान

मुंबई मराठी ग्रंथसंग्रहालय प्रतिनिधी : सुभाष नाईक (प्रमुख कार्यवाह),

चंद्रशेखर भिडे, शीतल ह. करदेकर

मुंबई विद्यापीठ – मराठी संशोधन मंडळ – पीएच.डी. मार्गदर्शक : डॉ. शुभांगी गोरे

★ विशेष अनुदाने / देणग्या ★

महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

विद्या प्रतिष्ठान, पुणे

मुंबई मराठी ग्रंथसंग्रहालय, मुंबई

अनुक्रमणिका

संशोधक - समीक्षक कै. डॉ. स. गं. मालशे जन्मशताब्दी निमित्त विशेषांक !

- ★ संपादकीय
- डॉ. प्रदीप कर्णिक (पृ. ५)
- ★ संशोधक-समीक्षक डॉ. स. गं. मालशे
- डॉ. मिलिंद मालशे (पृ. ७)
- ★ वाङ्मयेतिहासकार डॉ. स. गं. मालशे
यांची प्रज्ञाप्रतिभा
- प्रा. डॉ. द. दि. पुंडे (पृ. १५)
- ★ डॉ. स. गं. मालशे यांचे नाट्यसमीक्षापर
लेखन
- प्रा. डॉ. अनंत देशमुख (पृ. ३०)
- ★ स्वर्गीय मालशेसरांच्या अविस्मरणीय
आठवणी
- प्रा. डॉ. रोहिणी गवाणकर (पृ. ३५)
- ★ डॉ. स. गं. मालशे यांचे बालसाहित्य :
भाषांतराचे सांस्कृतिक व्याकरण
- डॉ. मंगला वरखेडे (पृ. ४०)
- ★ स. गं. मालशे यांची दोन भाषांतरित
पुस्तके : 'सुखाची सुरुवात' आणि 'सुख
पाहता'
- अरुण नेरुरकर (पृ. ४९)
- ★ ललित लेखक स. गं. मालशे
- विवेक गोविलकर (पृ. ५३)
- ★ स. गं. मालशे लिखित एकांकिका
- चंद्रकांत भोंजाळ (पृ. ५९)
- ★ महाराष्ट्र साहित्य पत्रिकेचे संपादक
मालशे
- प्रा. डॉ. विद्यागौरी टिळक (पृ. ६३)
- ★ माझे वडील : ग्रंथसंग्राहक
- प्रा. डॉ. सुषमा पौडवाल (पृ. ६९)
- ★ एकोणिसावे शतक आणि स. गं. मालशे
- डॉ. नागनाथ बालटे (पृ. ७३)
- ★ गुजराथी सुधारकाच्या आत्मकथेचा
मराठी अनुवाद
- आरती वैद्य
अनुवाद : शशिकांत जोशी (पृ. ८३)
- ★ विधवा विवाह चळवळ : १८००-१९००
- प्रा. डॉ. विजया राजाध्यक्ष (पृ. ८६)
- ★ डॉ. स. गं. मालशे यांचे मराठी संशोधन
मंडळातील व मुंबई मराठी
ग्रंथसंग्रहालयातील योगदान
- डॉ. प्रदीप कर्णिक (पृ. ९१)
- ★ कै. तांबे यांच्या कवितेचे हस्तलिखित
- प्रा. डॉ. स. गं. मालशे (पृ. १२२)
- ★ 'अहा तिजला चुंबिले असे यानें!'
- प्रा. डॉ. स. गं. मालशे (पृ. १३०)
- ★ दत्त कवींच्या एका कवितेवरील संस्कार :
एक शोध
- डॉ. स. गं. मालशे (पृ. १३२)
- ★ डॉ. स. गं. मालशे : नियतकालिकांतील
लेखसूची
- शशिकांत भगत (पृ. १३४)

.....
अंकात व्यक्त झालेल्या मतांशी मंडळाचे अध्यक्ष, संचालक, कार्यकारिणी मंडळ, तसेच साहित्य संस्कृती मंडळ,
त्यांचे अध्यक्ष, सदस्य, देणगीदार सहमत असतील असे नाही.

मराठी संशोधन मंडळाची अलीकडची प्रकाशने

- ▶ मराठी संशोधन मंडळाचे योगदान
(१९४८-२०१५)
प्रदीप कर्णिक.....२०/-
- ▶ मराठी संशोधन पत्रिका सूची (१९५३-२०१६)
**श्रीमती सुधा भट आणि
डॉ. प्रदीप कर्णिक.....१८/-**
- ▶ प्राकृत व्याकरणातील गणपाठ
कै. डॉ. के. वा. आपटे.....६५/-
- ▶ श्रीसंत नामदेव महाराज साहित्यसूची
शशिकांत भगत.....८०/-
- ▶ श्रीनिवृत्तिनाथ, सोपानदेव, मुक्ताबाई व चांगदेव
यांच्या अभागांची शब्दसूची आणि चरणसूची
शरद केशव साठे.....४००/-
- ▶ हिंदुस्थानातील स्त्रियांची स्थिती आणि
स्त्रीशिक्षणाचे प्रयोग (आवृत्ती संपली)
डॉ. सुचित्रा आ. नाईक.....१००/-
- ▶ भारतीय ग्रंथसंरक्षण कायदा १८६७ आणि त्याचा
शतकोत्तर सुवर्णमहोत्सव २०१७
डॉ. प्रदीप कर्णिक.....५०/-
- ▶ पारमहंसिक ब्राह्मधर्म आणि दादोबा पांडुरंगांची
साहित्यसूची
डॉ. प्रदीप कर्णिक.....५०/-
- ▶ मोरोपंतांचे अप्रकाशित साहित्य आणि काही लेख
डॉ. प्रदीप कर्णिक.....६०/-

- ▶ मांगमहारांच्या दुःखाविषयी निबंध आणि
निबंधावरचा असंग्रहित पत्रव्यवहार
**डॉ. प्रदीप कर्णिक आणि
चंद्रकांत भोंजाल.....५०/-**
- ▶ मराठी - प्राकृत संबंध
**कै. डॉ. के. वा. आपटे
भाषांतर श्री. यशवंत रास्ते.....७५/-**
- ▶ हेमचंद्रकृत अपभ्रंश-व्याकरण
२री सुधारित आवृत्ती
डॉ. के. वा. आपटे.....२००/-
- ▶ हिंदुस्थानातील मुद्रण : प्रारंभ आणि विकास -
**प्रा. अ. का. प्रियोळकर
अनु. सुधा भट.....३००/-**
- ▶ परंड्याचे हंसराजस्वामी : वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्व,
शैली, भाषा, आणि पूर्वसूरींचे संस्कार
डॉ. कल्याण काळे.....२५०/-
- ▶ महानुभाव :
सांकेतिक तळेगांवकर लिपी
(पोथीसह- लिप्यंतर)
विनायक त्र्यंबक पाटील.....१००/-
- ▶ Essay on the promotion of domestic
reforms among the Natives of India
**by Ganpat Lakshuman :
देशांतर्गत सुधारणा उपक्रम :
अनुवाद : अरुण नेरुरकर २००/-**
- ▶ वसाहतवादविरोधी १८४१ मधील पत्रे -
**भास्कर पांडुरंग तखडकर :
अनुवाद : स्नेहल कुलकर्णी**
- ▶ बाळकृष्ण अनंत भिडे लेखसंग्रह खंड १-२
संपादन : डॉ. सु. रा. चुनेकर १२००/-
- ▶ अलक्ष्यरूप - सौ. लक्ष्मीबाई व परशुराम थत्ते यांचे
चरित्र व संसार
कै. परशुराम हरी थत्ते ५००/-